

Сыланган
2 халчын



— Редакция Төгүрүк остуолун кыттыылаахтарыгар

Auton chorora

СОВХОЗТАР	Синги саптарым		Саазки хорутуу		Сиземни ыныы		Минералдык уюурдууу кылаарын
	Болары	Туолды	Болары	Туолды	Болары	Туолды	
Карл Маркс	1090	1096	1152	1121	1700	1586	1173
Субуруускай	1100	1050	362	665	920	815	815
Эридик Эриеттин	1260	1360	583	941	1300	1300	850
«Чурапча»	330	670	173	250	580	500	440
«Мындагвайы»	480	433	95	122	300	98	98
Оройуон үрдүнэн	4650	4609	2365	2939	5300	4299	3376

(Эбаһаһаһаһаһа ССКН райкомун
бюроһунан бийирэһиһэ)

ТҮМСҮҮЛЭЭХ БУОЛУУ ЭЛБЭЭИ БЫААРАР

«Чурапчы» совхоз раб-
чидара «Улз коллектив-
тарын уонна кирилэр
предприимствалары, үчрөж-
дениралары, тарилталары
салайыыта оруолларын
үрдэтэр туһунан» ССРС
Сакууотун бырайыагы
кээнник дүүллэстилэр.
Сакуон бырайыата, улз
коллективтарга кини
быраалтары көрөрүн тө-
нө, кирилэргэ улахан
эбэһинэстэри сүктэрэр.
Улз коллективтар кири
нирилэр, үүнэр-сайдар.
Коллектив түмсүүлээх,
тариллиилээх, дыссини-
линиилээх буолууларына,
улз да үчүгэй, производ-
ство көдүүстээх, боро-
дууксуйа хаачыстыбалаах
буоларын практика би-
гэртэтэр.

Элбэхтөн бири холобур.
Билиги совхозпуттар ки-
ри сыллаабыга диэри Ба-
ригээдэтэ хаалыы-
лаахтар ахсааннарыгар
сыйдыбыта. Оттон били-
гин кири совхозка бас-
тыгэ. Ол кистэлэңэ — са-
лаага, дьону кытта улзэ.
Виригээдэр А. Н. Че-
палов үлэни ыччаттарга
бэйэлэригэр тирэтири-
тирэр. Виригээдэ раб-
чидары, тустуах үлэни-
ринэн муурудаммакка,
ытыллар бары дьаһа-
ларга активнайдык кыт-
таллар, көрсүлэр ыра-
хаттары бары сүбөлөһөн
туораталлар.

Коллектив ситиһини-
гэр орто оскуоланы бү-
түрүт ыччаттар үлэлэ-
һиннэргэ улахан сабы-
дыллаах буолла. «Саһар-
ча» комсомольская-ыччат
ферматыгар оскуоланы
бүтүрүт комсомольская
кутукканан кэлбит били-
гин ферма старшайа Е. Ф.
Дружанинова элбэи оңор-
до. Үүнэн иһэр эдэр үлэ-
һит ССРП чилиэнэ, оро-
йуоннаагы Совет депута-
та. Чурапчы орто оскуо-

латын бүтүрүт мааныы-
сыт комсорг Людмила
Сергеева бахсылар ба-
чыынарарын ойон үһүс
сылын хаалан үлэллэргэ
быһаарыыта, ССРП чи-
лиэннэргэ кандидатынан
кирилэ. Ферма коллек-
тива бири түмсүүлээх,
үлэбэ дьоруудаах буола
үүннэ. Быйыл үүт ыа-
мытар бизэ ыйдаагы бы-
лаанын 114 бырыһыан
толорон иһэр.

Од эрээри сир ахсын
эриэ-дэхси үчүгэй буол-
батах. Производство уон-
на общественной олох
үгүс боппуруостара сорох
алын улз коллективтары-
нан ситэ-хото сөптөөхтүгү
быһаарыллыбаттар. От-
том ол хаһаайыстыбаннай
салайааччылар, партий-
най, профсоюзнай уонна
комсомольская тарилтэ-
лэр улз коллективтарын
кытта ситэ-суох үлэ-
лииллэриттэн тахсар.
Фермалар старшайдарын,
комсордары, звеньевой-
лары отчуоттатыы сэдэх.
Оттон кирилэр производ-
ствога быһаарар оруол-
лаах буолуохтаахтар.

Билигин даҕаны совхоз
салайааччылары, сельсо-
веттар исполкомнарын
үлэһиттэргэ алын коллек-
тивтарга ый баһыгар-ата-
бар сыйдыаллар, онно да
уураахтары билиһиннэ-
ринэн, баар итэстэри
дүүллэһиннэн мунурда-
наллар. Оттон үгүс кол-
лективтарга итэс-быһа-
рас элбэх. Совхоз Килэ-
китэргэ отделениетыгар
субу арай ааспыт кыстык
тиһэх күннэригэр от
түһүт буолбута. Ону
көрө-билэ сыйдыан Нама-
ферматын сүөгүһүттэргэ
күн айы элбэх ынах,
сылгы кыбыыта кирилэн
оту көгүл сиригэр, төп-
сэригэр кыһамматтаахтар.
Бэл, ынах таһырдыа тө-
рөөтүгүнэ да тустуах дьон

дылаайбатахтара. Ыры-
ганнаабыт сүөгүһүттэргэ
бириттот отторун үөр сүө-
һү быһдыан сир идэ-
лэммитэ.

Улахан Куолга сүһи-
нэн ыччаттар үлэллэ-
лэр. Маана кыстык уста-
та подсобнай дьаһаа-
да ыраастык хомуллуба-
та. АВМ бородууксуйата,
хаппыыста, минеральной
брикет хараллыбаттар.
Үлэһиттэр атарах-сатарах
сыйдыаллар. Бу итэстэр
коллективка дүүллэһи-
либэттэр. Бири үксүн ол
охсуутугар ити коллек-
тивтар үүтү ыаһын бы-
лаанын ыраадынан то-
лорбокко хаалан иһэллэр.

Совхоз парткомунан,
администрациятын аны-
ылыллыбыт уураахтар
туолууларын боро-биро-
кэһини, ыйылыбыт итэ-
стэри туоратан иһи-
кыаллыбат Ыам ыйытар
Килэки отделениетыгар
дирекция представител-
лэргэ үс төгүл сырытты-
лар да, чопчу итэстэри
туоратар дьаһаллар ылы-
лыбытылар. Ол содуутар
20 ынах сүөгү көнүүнэн
өллө. Ыам ыйын саныта-
гар Килэки уонна Арыла-
лаах отделениелара кири
Ыһылаах Сылэкигэ бири-
лин ДТ тракторы хору-
тууга ынталларыгар со-
рудахтамыта. Ону ары-
лаахтар толорбокко саас-
кы Ыһыыга улахан бы-
таарыы таһаарылыына.
Уопсай дьаһала итин-
ник сыйыан үлэни ата-
тырыын таһынан, кол-
лективы итиннэ, бири
сылаага түмүүгэ улахан
хоромуону оңорор.

Бары быһаарыах үлэ-
лэр хас биридин үлэһит
ойо-санаата, күүһэ ту-
һуулан толорулаллар. Ол
иһин совхоз дирекцията,
партийнай, профсоюзнай
уонна комсомольская те-
рилтэлэргэ дьону кытта
үлэни төрдүттэн тупса-
рыыта утумнаахтык бири-
гэ үлэлииллэргэ наада.

И. ФИЛИПОВ,
совхоз

парткомун секретара.



Бэс ыйын 1 күнүгэр оройун орто оскуо-
ларын выпускниктара бастагы экзаменнарын
туттардылар. Кирилэр нуучча тылыгар уонна
литературагаар сочинение суруйдулар.

БИЛИИ АРААС БУОЛЛА

ДИРИГ

Онуу бүтэриэхтээх
21 үөрэнээччи барыта
бастагы экзамены тут-
тарды. Кирилэртөн 16-
лара наар «5» сыанага
үлэллэстилэр. Олор ис-
тэригэр Мария Дьяч-
ковская, Ариана Ки-
риллона, Марина Дми-
триева, Бес Герасимов
уо. д. а. бааллар.

Литературага 20,
грамматикага 23 вы-
пускник суруйуулары
«4»-дунан сыапалаһа.
МУТУДАЙ

Совхоз производст-

воулар үлэни тах-
сарга оройуонго ыты-
рылаах Мутудай ор-
то оскуоланы онус
кылааһын 20 үөрэнээч-
чилэргэ сочинениел-
рын бука бары сити-
һилиэхтик суруйду-
лар.

Кылаас бири бастыг
үөрэнээччигэ Татьяна
Пермякова үлэтигэр
«туйгу» сыана туруо-
рулуһа.

БАХСЫ

Учуутал П. Н. Дьяч-
ковская үөрэллэит онус
кылаас 18 үөрэнээччи-

лэргэ бастагы экзамен-
нарын бары туттарды-
лар.

Бири даҕаны үлэбэ
«5» сыана туруорулу-
бата. Литературага 12,
грамматикага 4 вы-
пускник «4»-дү ылы-
лар.

ХАТЫЛЫ

Барыта 35 оҕо сочи-
нение суруйбуттатан
иһи үөрэнээччи мо-
дох билилээхтэрин
көрдөрдүлэр. Тоҕу-
с үлэбэ экзаменаторлар
«үчүгэй» сыаналары
туруордулар.

А. ПЕРЕВАЛОВА,
В. ПОПОВ.



КЭККЭБИТ ХАҢААТА

Быйыл саас билиги
пионерская дружина-
быт кэккэте хангаата.

Од курдук, оскуола 15
октябреного үөрүүдээх
сбюрга сага кыһыл
хаалтыһы баанылар.
Кирилэр ортолоругар
бастыг үөрэнээччилэр
Лара Намытарова, Ле-
на Софронова, Маша
Монастырева, Катя
Христофорова, Ваня
уонна Уля Варашков-
тар уо. д. а. бааллар.

Эдэр пионердар са-
һын туһалаах үлэни
дьарыктаннахтара.

Таня Монастырева,
Арылаах.

КӨХТӨӨХТҮК ВАРДА

Үөрэх дьылын ту-
һүктүүр кестерта би-
лиги араас оонньу-
ларга кытынныбыт.

Хапсадайга ку-
рөхтөһинэ Павел
Христофоров чемпио-
наата, Коля Игнатев,
Юра Дуранов иһки,
үһүс буоллулар.

Бастыг пионердарга
грамматалар туттары-
лыһылар.

Миша Сивцев,
Интернат-оскуола.



Снимок: Светлана Дербенева — оскуола
өтөр интэр фабрикатын оператора.
Е. Логиннова фотота. ССТА фотохрониката.

Опыт аадырыһа БЭДЭРЭЭТ ҮЛЭЛИИР РИТМЭ

Дойду Аска-үлгө программатын ситиһилээхти-
к быһаарыы бири сүрүн средоточиянан коллективнай
бэдэрээти туһаныы буолар. Хаһаайыһылаһын ны-
матын баһылаабыт подразделениялар үгүс сыллаах
опыттары көрдөрөрүнэн, кирилэр бэдэрээти баһы-
лыы илик коллективтардааһар 20-30 бырыһыаны-

нан элбэх үүнүүнү ылааллар.

Запорожская уобалас Калинин аатынан колхозун
биригээдэлэргэ, звенолара коллективнай бэдэрээт
ныматынан өрдөөтүт уонна ситиһилээхти-
к үлэлиилэр. Кирилэр опыттарын туһунан колхоз
председателэ Н. К. БУТЕНКО кэпсир.

Бастаан бэдэрээтээх
коллектив үөскээһинин
туһунан кэпсир. Хаһаа-
йыһылаһын ханнык ба-
варар бастыг механиз-
мынан туһаммыт, үлэни
сагалыы төрийи төһө да
биһироммитин иһин, өс-
көтүн бизэ, ыга түмсүү-
лээх үлэһит коллектив
суох буолууларына, сити-
һин кэллэ суоҕа.

Виригээдэлэр, этэрээт-
тар баа өттүнэн тарил-
лэллэр. Бастаан дьон ба-
йа-бэйэлэрин кытта сүбэ-
лэһэллэр, сыйыаннара
хыйдах буолуохтааһын
быһаарсаллар, хаһаайы-
стыба бырабыланыыты-
гар сайабыланыыһын ол
эргэ кэнииттэн биэрэллэр.
Ити кэнииттэн подразде-

ление састааба колхоз-
таахтар уопсай муһунах-
тарыгар биһиргэтиллэр.
Ити кураанах формаль-
ность дии санааман. Суох.

Билиги этэрээттэри-
гэр дьон үлэте тус-туһу-
пан учуоттамыт, учуот-
чук да суох. Төгүрүк сы-
лы быһа бары бири ха-
һаайыстыбаннай ахсаан
нэрээтинэн үлэлииллэр.
Баһылаада эботор ферма-
га үлэбэ тахсыы күннэ-
ргэ уонна чаастара эргэ
учуоттаналлар. Ити туһу-
нан салайааччы кыһанар,
«ини кадрдар уларый-
быттарын туһугар эмиз
кыһанар. Бири үлэни то-
лорууга барыларын хам-
нистара тэг (ыстааска
усуна класснооска эргэ
эбни төлөнөр).

Хас биридин тракто-
рист-машинист ый ахсын
абаанса ылар. Абаанса
кээмэйэ маннык быһаа-
рыллар. Ханнык эмэ
культураны сыйыарыла-
былат сиргэ үүннэригэ
барар үлэ уопсай кээмэ-
йигэр хамнас тарифнай
фонда олохтоһор. Онно
үүнүүнү маасабайдык
хомуууу кэмнатор үрдэ-
тиллибит хамнас эбиллэр.
Тахсыбыт сууманы этэ-
рээт чилиэннэрин ахсаа-
ныгар ыйдарынан үлэ-
риллэр. Ити — ыйдаагы
абаанса кээмэйэ.

Хонуу үлэлэргэ бүтөн
бородууксуйа туттарыл-
лыбытын, техника бэдэ-
рээтэммитин кээнэ этэ-
рээт чилиэннэрин кытта
бүтэһинтээх ахсаан онто-

нуллар. Ыстаас уонна
млаасность иһин эбни тө-
лөбүр аадылар. Ыйга
ортугунан 250—280 сол-
куобай аадылар, мате-
риальной көдүүлэһин
фондунан төлөнөр би-
риэмийэни учуоттаахха
290—310 солкуобайга ти-
йэр.

Ураты суолтаны дуога-
барга биэрбит, Ити кол-
хоз уонна бэдэрээтээх
коллективтар хардарыта
сыйыаннаһар сүрүн до-
кумуоннара. Ол иһки эк-
земплярга толорулар,
биридаһа — коллективка,
иккиһэ — бырабыланы-
ныада. Дуогабарга төһө
уонна хайдах бородуук-
суйа ылыллыахтаада, ол
иһин төһө төлөнүөхтэргэ,
былааннаах көрдөрүүнү

аһары төлөрдөххө, боро-
дууксуйа хаачыстыбатын
үрдэтэххэ тус эбни тө-
лөбүр көрүлгөргө ыйы-
лаллар.

Былааннааһын дысси-
пилиннэтигэр тутуһууну
кытаанах контуруолга
ылабыт. Маана производ-
ственной подразделение-
лар иһки ардыларыгар
хардарыта аахсыы чено-
кай системата олус кеме-
лөһөр. Ханнык бадарар
механизатор, этэрээт, би-
ригээдэ салайааччыта ба-
йэтин коллективтар
дыһала хайдах туруктаа-
һын күннэте билэр. Ити
харыстаныан буолууну
интэр. Харыстааһын кө-
бүлэнэр. Холобур, ааспыт
сылта П. П. Гома салайар
механизированнай этэрээ-
тэ үлэ араас көрүтүгэри-
гэр 7000 солкуобайы кам-
чылабыта. Ити сууматтан
1400 солкуобайы коллек-
тив бириэмийэ быһыла-
тынан ылыта.

Колхозка үлэ дыссини-
линиэтин, хаачыстыбатын
контуруоллааһын толуюн-
наах системата киллэри-
линнэ. Хас биридин ме-
ханизатор толуюн ылар.
Онно ылах начальнига,

колхоз председателэ, кы-
лаабынай агроном үлэ
дыссипилиннэтин кэби-
ли эботор быраагы оно-
рууну бэлэтир. Баста-
гы сэрэтингэ буруйдаах-
тан бириэмийэтин 25 ик-
киска — 50, оттон сүөгү-
гэр — 100 бырыһыана ту-
туллар.

Толуюннаах система
үлэбэ үгүс суобастаахтык
сыйыаннаһарга интэр сү-
рүн көрүн буолбатада
билэр. Коллектив төһө
биһиргэтиһэн, кири өйө-
санаата төһө үрдүттэн,
итэстэргэ хайдах сый-
ыаннаһарыттан туту-
луктаах.

Этэрээт төһө чилиэн-
нээх буолуохтаада эмиз
толкуйданар. Ол 12—15
киһиттэн ордубат. Онно
хас биридин кири харэх
далыгар сыйдыар.

Коллективтар буруй-
даахтартан мизэротин ус-
тарга колхоз бырабы-
лыаныытыгар көрдөһүү
түбэриэхтэрин сөл. Под-
разделениелар эбни төлө-
бүрү бэйэлэргэ үлэлэ-
лэр. Колхозтаахтар уоп-
сай муһунахтара эбни
төлөбүр уопсай сууматын
эргэ биһиргэтэр.

ТЭТИМИ, ХААЧЫСТЫБАНЫ

Бийыл бийиги оро-
шонмут мелиоративнай
уламарты бартаахыга онго-
луктаах. Ол ийигэр
айгардаа ходоуа мичи-
рэг сирдэрини тупсары-
гы икки ударнай ыйга
5688 гектарга уу халы-
тыллыахтаах, уопсайа 155
гектарга уопсайа буй-
дур тутулуохтаахтар, 2000
гектардаах ходоуага ми-
неральнай уонурдуулар
кыларалдыа хтээхтэр.

Голдох бүтүн эрэр. Ол
уодунан үс баһаа бы-
сааннаа, сөптөөх тэрээ-
ниэ суох баран ийэр.
Ааспыт баатаран ый-
га бийыл туустара
152 гектар ходоуа-
га кыларалдыа баар-
суоҕа 12 километр уе-
тааах капитальнай бу-
тай тутулуна. Ходоуага
ууну хаачыстыа быһаана
эра аһарылдына.

Ордук улахан болломто
ууну ыстарыага туруу-
луохтаах: 21 насоснай
станция, 19 ордактатар
установка үлэтиллэн 885
гектар сир сингирдил-
лэхтээх. Бу үлэни 19,
ол ийигэр 15 сингистир,
2 хортунуу уонна 2
сирдурт астарын үүнэ-
рэр аэналар дьарыкта-
ныахтара. Билигин хор-
тоондуй аэналар уопсай
100 гектар сиртэ оло-
рууу бүтүрдилэр. Обу-
дурдурттар пичааны ба-
ланыа хаачыстыаахтаах
балаһынаахтар, рас-
садалары үүннэрэ, сорох-
тор кыһар сымдаахтар,
иһилэ аэналар бааһы-
ныа танаастаахыны са-
раастаахтар. Совхозтар
субу күнүргэ ууну ыс-
тарыаа боробалыахтаахтар
уонна насоснай
станциялары, ордактатар
установкаалары салгыы
хараһа суох үлэстэн
барыахтаахтар.

Костарун курдук, оро-
йонго мелиоративнай
үлэлэр баһаа быһааннаах,
билигин көрдөбүлгэ эпи-
мизэбэтих ыһыллылар.
Татимн түргэтээн
хаачыстыбаны тупсарыа
— мелкоратордар, сир
огорооччулар бүтүүннэ-
рин ытык эбэһинэстэрэ.

В. МАКАРОВ,
ТХУ мелиорацияда
старший инженерэ.

СПЕЦИАЛИСТ ЭРДЭТЭЭБИ ПААР—
ТРИБУНАТА ЭБИИЛГИ ҮҮНҮҮ ТӨРҮТЭ

Бийыл сааскы ыйыт,
теһо да хойутаан саҕала-
нар, сүмбүүнэ субу күн-
нэргэ бүтэр буолла.
Ыһааны, Амма хочоту-
наагы бааһыналар
сааскы халаан уута илан,
«Мындагаайы» совхоз са-
на саҕалаан эрэр.

Сааскы конуу үлэлэрин
балачча тэрээһиннээхтик
уонна хаачыстыаахтаах
Одүүлун, Хатылы,
Коптодо отделениеларын
механизатордара ыһыт-
тылар. Оттон Муҕулай от-
делениены сир онго-
рооччулара ыһыттыа хо-
йутаан саҕалаахтарын
ыйан, сөптөөх тэрээһинэ,
түмөсүүтү суахтарын кор-
дурдулар. Хадаардар уон-
на сылаһтар сир онго-
руу хаачыстыбатыгар кө-
түтүүлэри таһаары сы-
рыттылар.

Аны хорутар агрегат-



Толуу тинтэр күөх
инисталарыгар сылаас са-
дагалар сыстыбыттар.
Үүт иыган хатыһтар
үрүлүйэ сырдаабыттар.
Сайыны мунукан алтан
оттор, араас сулустуу,
таһа көрбүттар. Хаҥас
Эбэ сайылык аныаһаагы
иһэн күөлгэ үрүк көмүс
долгуннар дьирбиһин
осиньуулар.

Мөччирэг ыйдарыгар
өлгөм үүтү ыһага оро-
йонго ыһырылаах Су-
буруускай аатынан сов-
хоз Хатылытаагы отде-
лениены 19 ыһыкы-
сытыттан Н-дэ манна
баар. Бу коллектив «Ы-
ыл үүтү ыһыага бизэ»
ыйдаах быһаанын 48 цен-
тиеринэн, ол ийигэр ыһы-
кыдаарытын 27 центие-
ринэн аһары толортоото.
Онон аны эбэһээстали-
ста туолуутун сайылыкка
үлэ тэрээһинэ, хас биэр-
дин манньыкыт кыһам-
ныта, дулуур баһаа-
рыада.

Күнүскү ыһаа бүтөн
ыһахтар мөччирөннээх
алаастар диэки хотоос-
туу субуһаллар. Аана
суох, биэр эркир эмиз
аһарас турар үүт тутар
дизага лаборант К.Р.Ны-
кифорованы уонна учуот-



Уон түөрт ыһыкы-
сыттан Семен Григорье-

КҮӨХ СИРЭМНЭ

Ыһыкылаах отделение сүрүн
ферманын репортаж

чук М.М. Слепцованы
көрүстүбүт.

— Үлэһирбэтигэр та-
быһаа суох. Тымал көмүс
күүлэйдир, — дьһэллэр
кыһыллар. Оттон ол үүт
хаачыстыбатыгар охсуу-
лаах буолуоҕа чакчы.

Титинкэ манньыкыт-
тар иниттарын-хомосотар-
ын, ыһык аппаратарын
сууһа-сото сылдыһаары-
гар түбөстөбүт.

— Сайылыкка тахсан
баран ыһахтарбыт үүттэ-
рэ эбэһинэ, — диир Ма-
рия Атласова. Кыһас ман-
ныкы күнүргэ 5 кило-
граммынан эбэһи ыһыт.
Көпүккэ 10кг тийэ эбэһи
Билигин күтүгэ ааховойу-
нан 130-туу кг көрүгэ
үрүк илгэни үрүтүтэр.

Манна, төһөлөрү ыһы-
кы ыһыкысыттан ур-
тылар, бары да көрүгэ
күтүгэ центнертэн тахса-
лы үүтү ыһаллар.

Ыһыкысыттар үлэ-
лээн кэллэлэригэр эбэһи
балам буолбут Повар
В.А. Дарамаева тариэл-

көлөргө сылаас минн кү-
түтүлүр. Остуол тула
сөһөн-сөһөн төлө тар-
дылар.

— Телевизор, магнито-
фон биэрдиһэр. Бэйэбит
радиола аһалбыһыт.

— Титинкэрибт аанна-
рын үчүгэйдик оҥорбут-
тар.

— Ыһыкысыттын
дүүүлэһинтэ бары баар
эһитит. Ыһаан турар, то-
лорор туһугар үлэһир
буоллаһыт дии.

Хас да тинт кыһыкы
таһастаан сүтэрин көр-
өн ыһыкысыттыгы-
гар, ыһыкытар баһаага
оҕустулар: остолобойу ту-
тталлар үһү, аһар өттө
ыһык мунук буолуох-
таах.

Бостуук — сайылыкка
сүрүн үлэһит. Бийыл
манна бостууктарынан
комсомолоттар Пантелей-
мон Шарин, Иван Яков-
лев уонна Николай Ва-
рашков аһаһыттар. Чу-
гастаагы алаастар халыт
буоланнар, ыһахтар ба-
лачча кыһа сиринэн мөч-
чирдэлэр эбит. Теһо да
саһа үлэһиттэр буолла-
лар, уолаттар биэр да
ыһагы сүтэрэ ийиктэр.
Бирьыларын ыһаа аһы-
лос-бааччы баар оҕорол-
тор. Үлэһирин ыһыкыгар
Бийолэра олоһоллоругар
халыһаан диир тутубу-
тар, остолобойу тутуу-
аһаа көмөлөһөллөр.

Көхтөөх, дулуурда үлэ-
һиттэрдээх, эдэр саас
сырдыгынан сыдыһаар
Хаҥас Эбэ сүөсүһүттэрэ
бийылыгы күөх сирэмтэн,
садаларын курдук, өлгөм
үүтү комсомоллоругар эра-
ныһаа бол.

М. МИХАЙЛОВА,
каһыат аһал. көрр.
СНИМОКАРГА: үлэ-
— сайыкы мөччирөннээх
аһааа — ферма стар-
шыа П.Ф. Кривошапкин-
нэ (хаҥас) манньыкыт-
тары кытта.

Болдьобун иннинэ Бүтэриэхтэрэ

Одүүлун. Маннаагы
механизатордар туорах-
таах културалары ыһыт-
тыа тэрээһиннээхтик тү-
мүктөтүлэр. В.Н. Соба-
кин, В.А. Ефремов, С.С.
Гуляев агрегаттара иһы-
рээ күн 70 гектардаах
гүһх ыһык бааһынаах
хоруттулар. Билигин ити
бааһынаа В.Н. Рязан-
ский үрүт таһастааһыны
ыһтар.

А.Д. Куличкин са-
лайаччылаах сингистир
аһаа чыһаһыгар бааһы-
на бүтэһин өрөмүөннө-
һинэ уонна ордактатар
системаны таһаага үлэ-
лиһэр. Көһилэр субу
аһаага буолар култур-
алары ыһыкына болдьо-
бун иһиһэ бүтэһэргэ со-
руктаналлар.

К. СЕДАЛИЩЕВ,
отделение
управления.

Бурдугу үүннэрини
иһэтиһэр аэналар эрде-
тээһи паардары бириэмэ-
тигэр хорутан, көрүүнү-
хараһааны тупсаран, бы-
һыл аһаһыт үүнүү төрү-
түн ууруохтаахтар.

В. ЕРМОЛАКВ,
таһа хааһыстыбатын
управлениеһын
кылаабынай агронома.

тар эрдэтээһи паардары
көтөбүүгэ кириһтээх-
тэр. Бу үлэни бийыл
Карл Маркс аатынан сов-
хоз 969 гектарга, Субу-
руускай 393 гектарга, Эри-
ли Эристини 427 гектар-
га, «Чурапчы» совхоз 202
гектарга уонна «Мында-
гаайы» совхоз 189 гек-
тарга ыһыахтаахтар.
Паардары хорутуу бөс-
кыһын 8—10 күнүһүгэр
дизри бүтэрэллэхтээх.
Сну «Мындагаайы» сов-
хозтан ураты хаһааһы-
тыбалар ити болдьоххо
ситэрэр кылаахтаахтар.

Эрдэтээһи паардары
бааһына бийыһа биллэр-
дик үрдүүрө, синн мун-
дуулар, сыһы оттор
ыһаастааналлар үчүгэ-
ди биллэр. Кыһаа буол-
батах, көһиккы сыһага
оройуон совхозтарын ба-
һаһаарыгар пьрей уон-

на өсөөг курдук эбэһи
сыһаах сыһы оттор хо-
йуутун үүнэр буолулар.
Оттон кыһыл бааһа-
рын тухары бурдук ту-
руктаах үүнүүтүн ыһа-
кылаһыт. Оттон эрде-
тээһи паардар эра быһы-
һыкыһахтаахтар. Паар-
дары теһо кылаһынан
эрде хорутан сайын уе-
тата култиваторынан 3-4
төгүгэ үрүт таһастааһы-
ны ыһтар сөрүк турар.

Паардары хорутууну
ыһыкыһыт болдьоххо
бүтөрү туһулар агрегат-
тары иһилин смеланан
үлэстээххэ наада. Онуо-
ха Карл Маркс аатынан
совхоз 7, Субуруускай
уонна Эрилин Эристини
4-түү, «Чурапчы» уонна
«Мындагаайы» совхозтар
3-түү агрегаттары туруо-
руохтаахтар.

Бийыл бааһыналары

ВАШИНГТОН СЦЕНАРИЙЫНАН

Америка Вильямсберг куоратыгар сэттэ бөдөн капиталистической дойдулар — АХШ, Англия, Франция, ГФР, Италия, Канада уонна Япония — салыааччыларга үс күн устата көрсүстүлэр. Ол көрсүхүү официальной пропагандистскай рупорд итиннэ буржуазнай маассабай информация средстволарын иккиннэ «арбаанылар бири сомо-долорун» символунаан уонна капиталистической эйгэни ордун долугар проблемалары быһаарыага төрүтү уулар кыахтаах форум быһытынан арбыыр айдааннаах рекламнай кампанияларынан до-буһуолланна.

Дьинг дыһалатыгар Вильямсбергдаагы сүбө мунньах бэйэтэ кыттылаахтарын экономическай уонна валютнай-финансовый шарырдатыларын тюротыга уонна араартыыр сытын мөккүөрдөрүн намыратыага бири да хардылан чугаһаппата. Көрсүхүү дьинг иһигэр Вашингтон союзтаахтарыгар бэйэтэ милитаристскай быһааннарын, бастатан туран Арбаа Европа кэ-кэ дойдуларыгар орто ыраахха тийэр санаа америкаанскай ядернай ракеталары таратан туруорар туһунан НАТО арбаамыт быһаарыстын, сонноочунун бэлэтинэн барда.

АХШ делегациятын агаайынан «сэттэлэр» «Бүтүн аан дойду но-руоттарыгар сурук» дьинг дарбааналаах ааттаах са-йабылынан аны ылы-нылар. Ити докумуонтан айдын бөдөрөгүүтэ дьин-нээх интэриэс сытын да

көрдүүр халтай үлэни буолуох этэ. Төттөрү, киини бүүс-бүтүннүү Со-ветскай Союз кэлтэйдин чутууутун, чуолаан ра-кетнай сэринтин сөбүн кэлтэйдин сарбыһытын, ситиһэргэ дьулуһууна уонна сөбүлүннүүтү үү-нэ-тэһинэ суох үлүһү-йүүнү айа туһунан хой-гуур тылыннан хахха-лыырга баарынан то-лору. Сайабылынанна



автордара, уруккуларын курдук, ядернай арсе-наларын улаатыннарар уонна сөбүлүннү сана көрүнүөрүн таратан ту-руоруу киинг програм-мын олоххо киллэрэр са-наалаахтарын кистээбэт-тэр. Сайабылынаннаа «сөбүлүннү сарбыһы» дыһалатыгар Советскай Союһу кытары биригэ-үлэниргэ бөлөмнөрүн туһунан кураанах дой-дох баар эрэри, ол ар-баантылар дьингнээх дыһалаларын хаххалыр-эра аналдаах. Ити бас-татан туран, сана, өссө ордук күүстээх ракет-най-ядернай сэрин сөбүн системаларын таратан туруоруу америкаанскай быһааннарын таарыйар. Онон социалистической итиннэ сайдан иһэр дойдулар, сэрини утары арбааны киинг хамсаа-һын сөбүлүннүн, баста-тан туран ядернайды-хаарчактааһын уонна сарбыһы уталыстыл-бат соруутарын быһаа-рарга, тынааһынны поли-тической уонна байыла-най өттүнүн сымнатарга

дьулуһууларга сиртэ-буор-га төһүлүлөр. Вильямсбергдаагы күн-нээги бэбисэс атын пууннарын ылар буол-лаха, уһун мөккүөр кэниитин ылымалыбыт коммунистскай экономическай кризис «капита-листической дойдулары кырыктаахтык эрийэрэ-мускуйар, ити дойду-лар, уруккуларын кур-дук, уонунан сылларга салбанан барбыт инфля-ция итиннэ үлэтэ суох буолуу үөһүсүтүт ыара-хан проблемаларын көр-сүһэллэр» биллиилэр. Ол тыһын баран бу уһун докумуонтан инфляция уонна үлэтэ суох буолуу үүнэ туруутун калбар-тар ханнык эмэ практи-ческой дыһаллар бөлө-төммит мнэстэлэрин бул-баккын. Бөчөөт иһитиннэриилэ-риттэн көрдөххө, Вашингтон экономической уон-на финансовай полити-катын киин бири куо-муннаахтара бачача критикалаабыттар. Ол курдук, Франция прези-дент Ф. Миттеран аме-риканскай администра-ция ытытар валютнай-финансовай политикатын сэмэлээтэ. Киин Италия правительствотын баһы-лыга А. Фанфанины кы-тары биригэ, америкаан-скай «Си-би-ес» теле-компания биллэрэринэн, Рейганга «киин курса атын капиталистической эйгэргэ куһааран содул-лаарын» туһунан лекция аахта. Ол үрдүнэн Рейган ад-министрацията дьинг иһигэр куомуннаахтарын критикаларын, чуолаан АХШ сыллаагы бюдже-тын урут көрсүлүбэтэх улахан байыланнай орос-

тартан үөһүсүт уонна атын капиталистической дойдулар экономикала-рыгар итиннэ үлэтэригэр нэһэригэр содуллаах ба-һархай дефицитин сар-быларга модьуйууларын кэртэтин аһаастанна. Сүбө мунньах ха-һыта даһаны, киин до-кумуоннара даһаны Ва-шингтон кэлэр да өттү-гэр бэйэтэ союзтаахтар-ын СССР-ын уонна атын социалистической дойдулары утары эконо-мическай сэрингэ кыт-тарга күһэйэр сыалынан кэлэр да өттүгэр илин-лэрин эрийтэлэрин санаа-лааһын көрдөрдүлэр. Президент Рейган ыгаа-һыннан коммунистскай арбаанылар уонна илин-нилэр киин ардылары-гар эргиз-экономичес-кай сыйыһаһыһыларга НАТО дойдуларын ар-баамыт «куттала суох буолууларын интэриэс-тигэр» сөп түбөһүннэрэр туһунан балаһыаньа киллэрилиннэ. Ити Рей-ган администрацията кэ-лэр да өттүгэр союзтаах-тара социализм дойдула-рын кытары эргиз-эко-номическай сибээстөһүн-лэрин куордаһылар ту-һугар киинлэргэ ытаа-һынны оноруохтааһын көрдөрөр. Вильямсбергдаагы көр-сүһүүгэ түмүк онорон туран, арбааны үгүс по-литическай делтелэр уонна бөчөөт органи-ири сүбө мунньах хан-нык даһаны практиче-скай түмүктэри биэрбэтэ-рин бэлэтииллэр. Сүбө мунньах, Великобритания лейбористскай партиятын лидердэрэ М. Фут иһитин-нэригэр курдук, голли-вуд боочойбут киинигэр маарынааччыга кубу-луйда.

Ю. ЛОПАТИН.
(СССР).

ҮӨРЭХХЭ ЫҢЫРАЛЛАР

Өлүөхүмэтээби тыа хаһаайыстыбатын механизациялааһын уонна электрификациялааһын техникума

Күнүскү уонна кэтэх-тэн үөрөнүгэ мааны-отделениеларга ыччат-тары ылар.

1. Тыа хаһаайыстыба-тын механизациялааһын отделениета. Совхозтарга отделение механиктын, өрө-мүөннүүр мастерской са-биэдиһэбин, автомеханик дуоһунастарыгар үлэлиир техник-механиктары ба-лэтиннэр. Орто оскуоланы бүтэрбиттэр ылылаллар. Үөрөннө болдього—2 сыл 8 ый.

2. Тыа хаһаайыстыба-тын механизациялааһын аналлаах отделениета. ССКП райкомнарын ытыллыбыт ыч-чаттардан техник-ме-ханик квалификациялаах орто сүһүөх дь-домнаах салаааччылары бөлөмнөр. Бу отделение-га совхозтар отделение-ларын управляюндайдар, биригэдирдэр уонна би-ригэдиригэр коммю-нистскайлар, учуластар, фермалар сибэдиһэйдэ-рэ, механизированнай ээрээттэр, ээһөлөр са-лайааччылар, ону тигэ орто үөрөхтээх совхозтар идэтигэр механизатор рабонайдар ылылаллар. Кырээччилэр ити дуоһу-настарга 3 сылтан итээ-ри: суох үлээбэт, 25 саастарын даһа илик, ор-то үөрөхтээх буолуох-таахтар. Үөрөннө—2 сыл.

3. Тыа хаһаайыстыба-тын электрификациялаа-һын отделениета. Совхоз-тарга уонна тыа хаһаа-йыстыбатын атын пред-приятиеларыгар произ-водство технологическай процестарыгар электро-энергияны туһаныыга итиннэ электроустано-воккалар таһыта, экс-плуатациялааһынга үлэ-лиир техник-электрик-тар бөлөмнөр. Бүтэрбит-тэр сөп түбөһэр атын да-һаны дуоһунастарга үлэ-лэхтэрин сөп. Орто үө-рөхтөөхтөр, ытылаллар, 2 сыл 8 ый үөрөнэллэр.

4. Сүөһү иһитиннэ ме-ханизациялааһын уонна электрификациялааһын отделениета. Сүөһү и-итиннэ бөдөн механиз-ированнай фермаларын уонна комплекстарын электротехническай итиннэ теплотехниче-скай оборудованиеларын таһыта, өрөмүөннөөһүн-гэ, эксплуатациялааһын-га үлэлиир техник-элек-триктары бөлөмнөр. Ор-то үөрөхтөөхтөр, ытыла-лар, 2 сыл 8 ый үө-рөнэллэр.

5. Кэтэхтэн үөрөннө са-биэдиһэбин, автомеханик дуоһунастарыгар үлэлиир техник-механиктары ба-лэтиннэр. Үөрөннө бол-дього—2 сыл 11 ый.

Күнүскү үөрөххэ киин-мөккүөрдөр сайабылыа-ныларга бос ыйын 1 кү-нүттэн атырдыах ыйын 14 күнүгэр дьирэ, оттон кэ-тэхтэн үөрэһэччилэр-гэ итиннэ алыһынны 2 кү-нүттэн сэттиннэ 30 күнү-гэр дьирэ ытылаллар. Сайабылыаннаһын кытта манньа докумуоннар ир-дэнэллэр.

1. Орто үөрөх туһунан үткүмүөн дьиннэри.

2. 298 №-дээх медепрое-кта.

3. 3х4 см кээмийдээх 4 фотокарточка.

4. Үлэ ыстааһахтар үлэ кииникэтин выпис-катыг көрдөрөллөр.

5. Тыа хаһаайыстыба-тын предприятиелара ытылпыт дьонно направле-ниелээх (салаааччы, партиянай тэриэтэ секре-тар, профком председа-телэ, кылаабынай бух-галтер илии баттааһын-наах) буолуохтаахтар.

Бос ыйын 20 — 30 күннэригэр Чурапчыга тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар киин-экзаменнары ту-тар техникум комиссия-та үлэлиирэ. Кырээхтэ-рин баһалаахтар управле-ние кадрга отделытар са-лаи билэмниэххитин сөп.

Экзаменнар — нуучча тылыгар уонна литерату-ратыгар суругунан, мате-матика тыһыны.

Орто оскуоланы үчү-тэйдик бүтэрбиттэр экка-һаа суох ытылаллар.

Өлүөхүмэтэ тийээн киин-рээхтэрин баһалаахтарга сү ыйын 1 — атырдыах ыйын 1 күннэригэр бэ-лэтиннэни күрө көрүлэр. Абитурисеннар экзамены туттарар кэмнэригэр уоп-сай дьиннэ хааччылаа-лар.

Техникум аадырыһа: 678100, Өлүөхүмэ к., Га-гарин уул., 85. Телефон-нар: 2-15-06 эбэтэр 2-15-05.

Харбалаахтаагы 18 №-дээх профтехучилище

Манньа илэлэргэ үө-рөххэ ылар: — тыа тутууларыгар маастар;

— «С» категориялаах транспорт көрүннэрин са-лайар III кылаастаах трак-торист-машинист;

— трактордары, авто-мобиллары уонна тыа ха-һаайыстыбатын массыы-наларын өрөмүөннүүр слесари;

— салгыны көрүүгэ-харайыһа сүөһү иһитин-машинист; — тыа тутууларыгар маастар;

— сүөһүнү искусствен-найдык сэмэллэһин үлэ-лиир толорор, дьини-уоту дезинфекциялаа-һынга уонна сүөһүнү ветеринарнай көрүүгэ-харайыһа оператор.

Үөрөннө болдього — 1 сыл.

Аадырыһа: 678108, Алек-сеевскай оройуон, Хар-балаах бөһүөлөгө.

Манчаары Баһылай бириһин иһин күрэхтэһини көрсө

Бос ыйын 18—19 күн-нэригэр Мэҥэ-Хаҥалас оройуонун киинигэр — Майара Манчаары Ба-һылай бириһин иһин күрэхтэһини төхсүс төгү-лүн ыытыллыага. Оро-йуоммут хамаандата бу күрэхтэһингэ кыттан 1971 уыһа 1978 сыллар-дааха бастаабыта, өтө-төн 1968, 1977 уонна 1981 сыллардааха үһүс би-риистээх миэстэлэри ыла-ттаабыта. Атын үс сылга бириистээх миэ-стэлэргэ ырааһынан кири-сбитэхпит.

Мин 1968 сыллаахха ытыллыбыт маннайгы спартакиададан саһа-лаан спортсмен, кэллин хамаанданы салаааччы быһытынан сыл ахсын кыттыбын. Онон бу эпи-лоэтээх түһүлгэ кыт-тарга бөлөмнөһүн туһу-нан кылаастык санаа-бын этиэхпин баһарабын. Ыһыһыт спартакиада бэлэмнээр бирикэ-мэ кылааһынан хаһаан-нытаагар да тэрээһиннээх буолууну эрийэр. Ааспыт сылларга оройуон сүү-мүрдөммит хамаандаты-

Бэлэмнэни быһаарыаҕа

гар киллэриллибит спор-тсменнары совхозтар от-делениеларын, тэриэтэ-лэр салаааччыларга кө-мүгэр үлэлэриттэн бос-холообоккоһолор, сорох-сорохтору араа баран иһэн хомуйарбыт. Хаһык да бэлэмэ суох күрэхтэспит спортсмен түмүгэ да он-нук буолара. Ыһыт ити хатылыһымын наада.

Кыһыһыны ситиһиэх-пит дьин эрэнэр көрүн-нэригэр биригдэстэ-рийэн—атах ооньууларга буолаллар. Биллэр кы-лааһыттарбыт Петр По-сельский, Николай Ада-мов уонна Василий По-сельский оройуоммут чыһин кэккэ сылларга ситиһиннээхтэри көмүс-кэртилэр. Киинлэри Ин-нокентий Макаров, Иван Захаров солбуйар күннэ-рэ үүннэ. Бу көрүннэ Үөрөнөччилэр ортоло-руттан сана ааттар—

Иван Сергеев (Хатылы) уонна Афанасий Дорос-феев (Хайахсын), күөрө-сөһүннэ түстүлэр. Ити эмиэ кэрэхсбиллээх. Көлүөнэ көлүөнэни утумууру үтүө үлэһэ бу көрүннэ үчү-гөйдик тутуһулар.

Саамай көдэйэн биэрэр көрүнүтү—гыраны аны-һына Маныаха билли-лээх гиревиктарбыт М. Барашков, И. Лаазарев, Н. Решетников бэйэлэ-рин утуһааччыларын иһитиллэр, эрийлэллэр, эрийлэллэр.

Мэҥэки атлетикада республика рекордсмена Гаврил Нохтунский ли-дэрдээх быһылдарбыт бириистээх миэстэргэ кириһэхтэргэ дьин саба-далыһыт. Маныаха кыргыттары эрийингэ болдьомтону уулар наада.

Мас тардыһыһыттар ааспыт спартакиадада Михаил Афанасьев уон-на Никита Аммосов си-

тиһиллээхтик кытты-быттар. Ыһыт Афа-на-сьев атын оройуонга барбытынан, эдэр, эрэл-лээх солбуйааччыны бу-лар туһунан толкуйдаох-таахпыт.

Хаһсаһаҕа кэллин сыл-ларга заппыт сүтэ-сүтө күөрэйэр. Икки сыллаа-һыта иккис миэстэ буол-буппун. Онон быһыл кү-һү түмүгүн бастыыр-гына бөлөмнөннэхтээхпит.

Тыһаар, икки сылга биригэ ытыллар спар-такиадада кыһыһыны ситиһин бүтүн оройуон спортивнай чыһа буолар. Ону өйдөөн-санаан ту-ран, туох кылаһы ба-рытын оноруохтаахпыт. Онуоха, туох ханнык иһиннэ, тэрээһин үлэһэ, спортсменнары эрийин-гэ улахан болдьомто су-рулуохтаах.

Д. ЭВЕРСТОВ.
Саха АССР спордун маастара, оройуон рекордсмена.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНОВ.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай 21-505.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ, с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3288.